

Valtuustoaloite 3.9.2025 Meidän Siikalatva / Tytäryhtiöiden tilinpäätösten käsittelyn varmistaminen

1. Valtuustoaloite 3.9.2025

Valtuustoryhmä Meidän Siikalatva 3.9.2025 jättämässään valtuustoaloitteessa (Kunnanvaltuusto 03.09.2025 § 97) esittää, että kunnan konserniohjetta ja käytäntöjä muutetaan siten, että kunnan tytäryhtiöiden tilinpäätökset ja tilinpäätöskertomukset valmistuvat ja hyväksytään niin aikaisin, että ne voidaan käsitellä kunnanhallituksessa hyvissä ajoin ennen konsernitilinpäätöksen hyväksyntää. Näin varmistetaan, että kunnanhallituksella ja valtuustolla on käytettävissään kaikkien tytäryhtiöiden lopulliset ja tilintarkastetut tilinpäätökset sekä tilintarkastajien lausunnot silloin kun kunnan ja konsernin tilinpäätöstä käsitellään.

Aloitteen mukaan nykyisessä menettelytavassa on vakava ongelma: kunnan ja konsernin tilinpäätös hyväksytään touko-kesäkuussa, mutta tytäryhtiöiden tilintarkastajien kertomukset valmistuvat usein vasta tämän jälkeen. Tämän seurauksena valtuusto ei saa ajoissa tietoa mahdollisista varautumista tai muista tilintarkastajien huomautuksista. Tavoitteena on parantaa konsernivalvontaa, varmistaa läpinäkyvyys ja vahvistaa valtuuston tiedonsaantia päätöksenteon pohjaksi.

2. Valmistelu

2.1. Lainsäädännöllinen kehys

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Kuntalain 114 §:n mukaan kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös.

Tilintarkastajan on viimeistään toukokuun loppuun mennessä tarkastettava päättyneen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös ja luovutettava tarkastuslautakunnalle valtuustolle osoitettu tilintarkastuskertomus. Kertomukseen sisältyy lausunto siitä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus (KuntaL 123.1 §, 125.1 §). Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös viimeistään tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL 113.1§).

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja. Tarkastuslautakunta arvioi toimintavuoden toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista antaen arviointikertomuksensa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. JHT HT-tilintarkastaja tarkastaa tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen antaen tilintarkastuskertomuksen. Kunnanvaltuusto käsittelee tilintarkastus- ja arviointikertomuksen pohjalta tilinpäätöksen sekä päättää, myönnetäänkö vastuuvapaus tilivelvollisille.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot (Kuntal 116 §). Kuntalain säännös tiedonantovelvollisuudesta velvoittaa tytäryhteisön ja kuntayhtymän hallitusta antamaan muitakin kuin tilinpäätösasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Laajennettua tiedonantovelvollisuutta tulee kuitenkin arvioida tarkoituksessa, onko tieto tarpeellinen kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimisessa tai toiminnan tuloksen laskemisessa. Tällainen tieto voi olla esimerkiksi tytäryhteisön tilinpäätöksen laatimisen jälkeen toteutunut, määrältään merkittävä luottotappio tai vahingonkorvausvastuu.

Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös. Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi, joten konsernituloslaskelma ja konsernin rahoituslaskelma laaditaan kalenterivuotta vastaavaksi tilikaudeksi ja konsernitase päivämäärälle 31.12. Konsernitilinpäätökseen yhdisteltävällä tytäryhteisöllä tulee olla sama tilikausi kuin kunnalla, mikäli mahdollista. Konsernitilinpäätöksessä siihen yhdisteltäviä yhteisöjä pyritään kuvaamaan siten kuin ne muodostaisivat yhden kirjanpitovelvollisen.

2.2 Toiminnallinen näkökulma aloitteeseen

Mahdollisuutta siirtyä valtuustoaloitteessa ehdotettuun aikatauluun on tiedusteltu Siikalatvan kunnan konserniyhtiöiltä sekä tilintarkastusyhteisöltä. Lainsäädännön lisäksi on huomioitu tilitoimistojen aikataulut, konserniyhtiöiden yhtiöjärjestykset sekä konserniohje. Konserniohjeen mukaan yhtiökokoukset on pidettävä toukokuun loppuun mennessä. Konserniohje ei kuitenkaan muodosta pakottavaa lainsäädäntöön verrattavaa veloitetta. Osakeyhtiölain mukaan varsinainen yhtiökokous tulee pitää kuuden kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. Siikalatvan kunnan konserniyhtiöiden tilikausi on kalenterivuosi.

Tuohisentteri Oy: Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain hallituksen määräämänä päivänä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Ruokapalvelut Oy: Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain hallituksen määräämänä päivänä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Siikalatvan Keskuspuhdistamo Oy: Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain hallituksen määräämänä päivänä huhtikuun loppuun mennessä hallituksen määräämässä paikassa.

Siikalatvan Vesi ja Lämpö Oy: Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain hallituksen määräämänä päivänä kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

KOY Rantsila: Tilinpäätös on toimitettava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tilintarkastajalle, jonka on annettava tarkastuskertomuksensa yhtiön hallitukselle viimeistään kaksi viikkoa ennen tilinpäätöstä käsittelevää varsinaista yhtiökokousta. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain viimeistään kesäkuussa hallituksen määräämänä päivänä.

2.3 Johtopäätös

Aloitteessa esitetty aikataulu on haasteellinen yhtiöiden, kirjanpidon sekä tilintarkastuksen näkökulmasta. Aloitteen mukainen aikataulu edellyttää kirjanpitäjiltä aineiston valmistumista ja sen toimittamista konserniyhtiöille nykyistä nopeammassa aikataulussa. Sen jälkeen on huomioitava vielä aineistoon liittyvät lisätieto- ja täydennystarpeet sekä mahdollisten virheiden korjaamiset. Tämä vie aikansa. Tilintarkastuskertomuksen tueksi tarvitaan riittävää ja oleellista näyttöä. On myös yhtiön etu, että tilinpäätöstä ei kiirehdiä laadun kustannuksella. Tilintarkastusyhteisö puolestaan ei voi sitoutua muuhun kuin lakiin. Mikäli aloitteen mukainen aikataulu tulee konserniohjeeseen, niin seuraavaan tilintarkastusyhteisön kilpailutukseen ja sopimukseen tulisi sisällyttää erillinen velvoite konserniyhtiöiden tilintarkastuksien valmistumisen aikataulusta. Tilintarkastaja ei välttämättä voi kuitenkaan sitoutua aikatauluun koska lähes kaikilla yhtiöillä tilikausi on kalenterivuosi ja määräajat tulevat vastaan samanaikaisesti.

Aloitteen mukaan tilintarkastusten tulisi olla valmiina käytännössä huhtikuussa, jotta tilintarkastusmateriaali olisi saatavilla hyvissä ajoin ennen konsernitilinpäätöstä. Näissä tapauksissa yhtiökokous voi venyä jopa kesäkuulle. Toisin sanoen tilintarkastusta ei välttämättä saada valmiiksi esimerkiksi huhtikuun loppuun mennessä. Tilinpäätösaikataulusta riippumatta osakeyhtiölain vaatimukset tytäryhtiöiden hallitukselle ja johdolle eivät siirry kunnan vastuulle, koska he tekevät päätöksensä ja johtavat henkilökohtaisella vastuulla. Tällöin korostuvat kunnan ja luottamushenkilöiden kannalta nimenomaan ne raportoitavat seikat, jotka nousevat mm. konserniohjeesta.

Aloitteen kokonaistavoitetta ajatellen on lisäksi huomioitava, että kunnan ja tytäryhteisöjen erillistilinpäätökset eivät yksinään anna riittävästi informaatiota kuntakonsernin kokonaisuudesta. Konserniyhteisöjen tilinpäätösten laskeminen yhteen sellaisenaan ei kuvaa konsernia taloudellisena kokonaisuutena, koska pelkässä yhteenlaskussa ei huomioida konsernitilinpäätöksen laadintaan keskeisesti liittyviä seikkoja, kuten sisäisten erien ja keskinäisen omistuksen eliminointia tai erilaisten laskentaperiaatteiden yhdenmukaistamista.

Aloitteessa esitetyn tavoitteen saavuttaminen riippuu tytäryhtiöiden ulkopuolisista tekijöistä (kirjanpidon aineisto, tilintarkastusyhteisön aikataulut mahdollisine lisäselvityspyyntöineen) siinä määrin, että ainoastaan lainsäädännössä asetetut määräajat ja muut velvoitteet voivat sitoa tytäryhtiöiden tilinpäätösten ja tilinpäätöskertomusten valmistumisen ja hyväksymisen aikataulua. Sen sijaan aikataulun kiirehtiminen sisältää riskejä, jotka kohdistuvat aineiston ja tarkastusten laatuun. Oikea ja riittävä kuva kuntakonsernin muodostamasta taloudellisesta kokonaisuudesta saadaan selville vasta asianmukaisesti laaditulla konsernitilinpäätöksellä.